

ДЕРЖАВНЕ БЮРО РОЗСЛІДУВАНЬ: СТРУКТУРА ТА ОСНОВНІ ФУНКЦІЇ

В умовах становлення України як незалежної, правової та демократичної держави важливим є реформування органів, що здійснюють розслідування злочинів. Дослідження структури та основних функцій Державного бюро розслідувань (далі — ДБР) є надзвичайно актуальним на сьогоднішній день, адже саме зараз здійснюється утворення організаційної структури ДБР та добір кадрів до цього органу.

Відповідно до закону України «Про Державне бюро розслідувань», ДБР — це центральний орган виконавчої влади, що здійснює правоохоронну діяльність з метою запобігання, виявлення, припинення, розкриття та розслідування злочинів віднесених до його компетенції.

Державне бюро розслідувань у своїй діяльності керується Конституцією України, міжнародними договорами України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, законами України, а також іншими нормативно-правовими актами, прийнятими на їх основі.

Створення Державного бюро розслідувань від початку було тривалим і конфліктним. Закон, що набрав чинності 1 березня 2016 року, надав ДБР повноваження розслідувати справи, які досі розслідувала прокуратура. У прокуратури відповідні повноваження припинилися. У зв'язку з цим, суди з 1 березня перестали приймати від слідчих прокуратури будь-які клопотання. Працівник Генеральної прокуратури назвав це «повним колапсом слідства», адже ДБР тоді існувало лише на папері. Втім, Вищий спеціалізований суд надав роз'яснення, що слідчі прокуратури продовжують здійснювати повноваження до початку реального функціонування ДБР.

Кабінет Міністрів України на своєму засіданні 13 грудня 2017 року погодив організаційну структуру Державного бюро розслідувань, яка виглядає наступним чином: 15 управлінь та 4 самостійних відділи центрального апарату, 7 територіальних управлінь, Академія ДБР, Науково-дослідний інститут ДБР.

Слід розглянути організаційну структуру ДБР більш детально. Так, до структури центрального апарату ДБР входять: Керівництво (Директор ДБР і його заступники); Підрозділи, що здійснюють досудове розслідування (Перше управління організації досудових розслідувань, Друге управління організації досудових розслідувань, Третє управління організації досудових розслідувань); Оперативні підрозділи (Управлін-

ня супроводження оперативними підрозділами досудових розслідувань, Управління оперативного забезпечення та оперативно-технічних заходів, Управління оперативних розробок, Управління інформаційно-аналітичної розвідки); Підрозділи, що забезпечують діяльність.

Важливим для розуміння призначення ДБР є дослідження функцій цього органу. Основними функціями, які виконує Державне бюро розслідувань є: запобігання, виявлення, припинення чи розкриття: терористичних злочинів, катування нелюдського поводження з боку представників правоохоронних органів, злочинів посадовців високого рангу та людей, що обіймають відповідальні посади (президентів, вищих державних чиновників, членів ЦВК, народних депутатів, керівництва Генеральної прокуратури, Нацбанку, суддів, правоохоронців, працівників НАБУ, прокуратури, САП тощо). Слід відмітити, що при цьому ДБР має право на весь спектр заходів від попередження злочинів до оперативно-розшукової діяльності.

Цікаво, що ДБР таким чином перебрало на себе деякі функції інших правоохоронних структур. Наприклад, Генеральна прокуратура більше не займається злочинами, що перебуватимуть у межах компетенції ДБР. Тут, щоправда, є одна ремарка: провадження, відкриті до 20 листопада 2017 року, ГПУ може довести до кінця, але не в тому випадку, коли розслідування триває більше двох років. Також Держбюро розслідувань взяло на себе всі функції Військової прокуратури та слідчі функції МВС, СБУ і НАБУ, які перебувають у межах його компетенції.

Відповідно до ст. 5 Закону України «Про Державне бюро розслідувань», Державне бюро розслідувань вирішує завдання із запобігання, виявлення, припинення, розкриття і розслідування таких злочинів:

1) злочинів, вчинених службовими особами, які займають особливо відповідальне становище відповідно до частини першої статті 9 Закону України «Про державну службу», особами, посади яких віднесено до першої — третьої категорій посад державної служби, суддями та працівниками правоохоронних органів, крім випадків, коли ці злочини віднесено до підслідності детективів Національного антикорупційного бюро України;

2) злочинів, вчинених службовими особами Національного антикорупційного бюро України, заступником Генерального прокурора — керівником Спеціалізованої антикорупційної прокуратури або іншими прокурорами Спеціалізованої антикорупційної прокуратури, крім випадків, коли досудове розслідування цих злочинів віднесено до підслідності детективів підрозділу внутрішнього контролю Національного антикорупційного бюро України;

3) злочинів проти встановленого порядку несення військової служби (військових злочинів), крім злочинів, передбачених статтею 422 Кримінального кодексу України.

Отже, досконало дослідивши структуру та основні функції які виконує Держане бюро розслідувань можна зробити такі висновки: ДБР — це один із основних центральних органів виконавчої влади, що здійснює правоохоронну діяльність з метою запобігання, виявлення, припинення, розкриття та розслідування злочинів, віднесених до його компетенції. ДБР очолює Директор, який здійснює загальне керівництво цим органом. Структура ДБР включає в себе різні структурні елементи, серед яких можна виділити підрозділи, що здійснюють досудове розслідування, оперативні підрозділи та підрозділи, що забезпечують діяльність ДБР. Саме така структура ДБР дозволить виконувати його функції, серед яких головними є запобігання, виявлення, припинення чи розкриття терористичних злочинів, катування нелюдського поводження з боку представників правоохоронних органів, злочинів посадовців високого рангу та людей, що обіймають відповідальні посади.

Науковий керівник:** асистент кафедри організації судових, правоохоронних органів та адвокатури Національного університету «Одеська юридична академія», кандидат юридичних наук **Кіслиця Ірина Олександрівна.

Стаднік О. І.

студентка І-го курсу судово-адміністративного факультету
Національного університету «Одеська юридична академія»

ДЕРЖАВНЕ БЮРО РОЗСЛІДУВАНЬ У КОНТЕКСТІ ФОРМУВАННЯ ТА РОЗВИТКУ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

Україна — суверенна і незалежна, демократична, соціальна, правова держава. Таке твердження зазначене в статті 1 Основного закону України і є фундаментальним при визначенні принципів, функцій та організаційних основ формування органів держаної влади.

Громадянське суспільство — один з основних елементів становлення демократичної держави, якою формально визначена Україна. За словами відомого німецького державного і політичного діяча Дітмара Штюдemanна, поняття «цивільне або громадянське суспільство» позначає основний принцип демократії: під державою і суспільством мається на увазі співтовариство зрілих громадян, які самі спільно визначають свою долю. Він визначає громадянське суспільство як невід’ємну складову й у той же час головну мету, на досягнен-